

HET IMAGO VAN DE OSTEOPATHIE IN BELGIË 2019: “VOOR ALLE DUIDELIJKHEID”

PATRICK VAN DUN

“Voor alle duidelijkheid”, één van de vele standaarduitdrukkingen waar politici in verkiezingsperiode graag mee uitpakken, is ook met betrekking tot de bekendheid en het imago van ons beroep de noodzakelijke insteek. De resultaten van het gevoerde onderzoek die op zich meer duidelijkheid bieden, nopen de osteopathie ertoe om nog duidelijker haar profiel te verkondigen. Samen met elke individuele osteopaat dienen we het best mogelijke verhaal uit te dragen.

Duidelijkheid is in elk geval het hoofdthema van deze rubriek en de laatste twee jaar hebben we heel wat heilige huisjes aangepakt en gezonde discussies trachten te starten. Er waren onder andere de vermeende drie pijlers binnen de osteopathie¹ en de gerelateerde klinische modellen binnen ons vak,² de enigmatische somatische disfunctie³ en onlangs nog de vraag hoe holistisch we als osteopaat al dan niet zijn.^{4,5} Ook buiten de rubriek meaning werden er in het verleden enkele moeilijke tot zeer onaangename thema's aangesproken, die ons tot diepere reflectie uitnodigen.⁶⁻⁸ Het voornaamste doel van deze artikels was om een eerlijke discussie op gang te brengen en binnen onze beroepsgroep de neuzen in dezelfde richting te krijgen om zowel intern alsook naar extern onze beroepsidentiteit te versterken. Men kan zeggen dat we hiermee anticiperend gewerkt hebben om de bekendheid en het imago van ons beroep naar de buitenwereld toe te versterken. Precies deze bekendheid en dit imago van ons beroep hebben we onlangs onderzocht en we moeten toegeven dat er nog wat werk aan de winkel is.⁹

Onze noorderburen hebben reeds twee jaar geleden hun onderzoek naar de bekendheid en het imago van de osteopathie doorgevoerd, met als belangrijkste inzicht dat de osteopaat weliswaar kundig werd bevonden en het vak

veilig maar duur en ook 'onbekend' en/of 'vaag'.¹⁰ De Nederlandse Vereniging voor Osteopathie (NVO) heeft na twee jaar brainstorming de koe bij de horens gevat en gaat nu in zee met een *veranderexpert* om de beroepsgroep te begeleiden om hetzelfde beeld van het beroep uit te dragen. De NVO wil het beroep duidelijker op de kaart zetten en besluit terecht dat de betrokkenheid van de beroepsgroep hierin een sleutelrol heeft.¹¹

‘De vraag van de samenleving naar efficiëntie en bewijslast heeft een effect op hoe de politiek, zorgverzekeraars maar ook patiënten, tegen de zorgverlening door osteopaten aankijken.’

De heer van de Blaak, de *veranderexpert* van dienst, hamert op het uitdragen van eenzelfde verhaal door de beroepsgroep.¹² Verder stelt hij dat in een samenleving die steeds meer de nadruk legt op efficiëntie en bewijslast, de wetenschappelijke onderbouwing van de osteopathie nog steeds mager is en dat dit dan misschien ook de belangrijkste bedreiging voor osteopaten anno 2019 is. Dit heeft uiteraard effect op hoe de politiek, zorgverzekeraars maar ook patiënten, tegen de zorgverlening door

osteopaten aankijken. De heer van de Blaak ziet de osteopathie als een bedrijf met in Nederland 700 vestigingen en één gezamenlijk merk. Maar de teksten op hun website zijn geen toonbeeld van eenheid en ze hanteren erg verschillende tarieven. 'Natuurlijk kan ieder wel een andere invulling geven aan een behandeling', beweert hij, 'maar dat moet wel vanuit dezelfde basis gebeuren. Of op zijn minst moet iedereen hetzelfde verhaal vertellen.'

Precies dit 'zelfde verhaal' was ook het hoofddoel van deze rubriek 'meaning' de laatste twee jaar, en voor wat het relatieve gebrek aan wetenschappelijke onderbouwing betreft kan gezegd worden dat we aan een inhaalbeweging zijn begonnen. Het mag duidelijk zijn dat we ons op dit vlak niet meer zomaar opzij laten zetten.^{13,14} Toch moeten we na een eerste analyse van het onderzoek onder ogen zien dat het werk niet af is en dat er zowel binnen de beroepsgroep alsook naar buiten toe grote inspanningen nodig blijven om ons merk, dat op zich goed is gezien de klanttevredenheid, beter aan de man/vrouw te brengen.^{9,10,15-20}

CORPP vzw zal in de komende maanden de onderzoeksresultaten verder analyseren en hier twee verschillende rapporten over opmaken. Daarom is het nog wat voorbarig om hier in detail de te volgen strategie te bespreken die ons in staat dient te stellen om meer duidelijkheid te leveren. Om een tipje van de sluier op te lichten zijn er toch wel enkele opmerkelijke resultaten die we kort even kunnen belichten en waar we al even over kunnen brainstormen.

Eerst en vooral is er de positionering van ons beroep. Daar waar de Europese standaard voor osteopathische zorgverlening het beroep eenduidig als een eerstelijnszorg definieert ('a primary contact ... healthcare discipline')²¹ en wij ons in België ook op deze manier profileren,²² kan deze stelling bij de publieke opinie toch nog wat verduidelijking gebruiken. Op de vraag 'Qu'en pensent les patients et que souhaitent-ils ?' (vraag met betrekking tot de eerstelijnsfunctie van de osteopathie), die collega Mellier in deze uitgave ons voorlegt, kunnen we al meteen een duidelijk antwoord geven. Ondanks een duidelijke meerderheid van de respondenten (78%) die het ermee eens is dat de wetgeving voor ons beroep

dient uitgevoerd te worden, ligt dit percentage toch beduidend lager (61%) wanneer er gevraagd wordt of een bezoek bij de osteopaat zonder voorschrift kan. We zien dat hier nog ruimte is voor verduidelijking wanneer we merken dat dit percentage 16,5% hoger ligt bij diegenen die al naar een osteopaat zijn geweest.

'Een kwart van de respondenten vindt dat osteopaten beperkingen dienen opgelegd te krijgen voor wat ze mogen behandelen.'

Toch vindt een kwart van de respondenten dat osteopaten beperkingen dienen opgelegd te krijgen voor wat ze mogen behandelen (bijvoorbeeld enkel rug- en nekklachten). Wanneer we merken dat dit percentage 10% lager ligt bij respondenten die al naar een osteopaat zijn geweest, lijkt ook hier dat een osteopathische consultatie naast de zorg voor een betere gezondheid zelfs voor meer duidelijkheid kan zorgen bij de patiënt.

Een tweede thema is het imago dat de osteopathie als een specialisatie van de kinesithérapie wordt gezien. Nog steeds denken 64% van de respondenten die osteopathie minstens van naam kennen dat dit het geval is. Nog minder bemoedigend is het feit dat dit percentage bijna 10% hoger ligt bij de respondenten die reeds bij een osteopaat langs kwamen. Dit wordt nog eens versterkt door de 47% van de respondenten die denkt dat er tijdens een osteopathische consultatie therapeutische oefeningen worden gegeven, en ook hier ligt de score zelfs 3% hoger bij die respondenten die al osteopathische zorg kregen. De resultaten uit de OPERA studie tonen aan dat van de 42,5% respondenten die in hun praktijk gebruik maakt van bijkomende diagnostische en therapeutische methoden, er 41,5% oefentherapie aanwenden. Of de ruim 10% respondenten uit de OPERA studie, die naast osteopathie ook nog werkzaam is als kinesitherapeut, hiervoor (deels) verantwoordelijk kunnen gesteld worden is zeer de vraag. Waarom het dan ook voor de buitenwereld toch zeer moeilijk blijkt om bij de beoordeling van een osteopaat los te komen van het vorig beroep van kinesitherapeut, voor 67% van de respondenten uit de OPERA studie,

blijft moeilijk te verklaren. Temeer omdat we in België resoluut kiezen om ons exclusief te profileren als osteopaat, wat door 81% van de OPERA-respondenten ook daadwerkelijk het geval is. Dit is heel anders dan de situatie in Duitsland bijvoorbeeld (of ook Oostenrijk) waar men zich verschuilt achter het vorig beroep van kinesitherapeut, arts of Heilpraktiker en een exclusieve osteopathische profilering slechts in 34% van de gevallen voorkomt.²³ Nederland kiest er dan weer voor om de osteopathie als beroep in de 'beweegzorg' op te nemen (samen met beroepen als: een oefentherapeut, fysiotherapeut, orthomaneueel therapeut, ergotherapeut en chiropractor).^{11,24} Hetgeen ongetwijfeld ook een identitaire stempel drukt op het imago van het beroep.

Wat beslist niet helpt voor dit foutieve imago is de titel van *'master de spécialisation en ostéopathie de la Faculté des Sciences de la Motricité de l'ULB'* (zie ook in het artikel van collega Mellier in deze About).²⁵ Waarbij, niet onterecht overigens, meteen de conclusie gemaakt wordt dat osteopathie als een specialisatie gezien wordt van hetgeen eveneens in deze faculteit onderricht wordt, met name kinesithérapie.

Tenslotte willen we graag afsluiten met enkele verrassend positieve vaststellingen die duidelijk aantonen dat we als individuele osteopaten zeer nuttig werk leveren binnen de gezondheidszorg. Misschien zelfs dat we als beroepsvereniging op de juiste weg zijn om ons beroep een positieve bekendheid en imago te bezorgen.

Feit is dat 33% van de respondenten al eens een osteopaat raadpleegde en dat een verdere 11% dit overweegt. Hopelijk worden deze cijfers bevestigd door de gezondheidsenquête van 2018 waarvan de resultaten na de zomermaanden worden verwacht. In een supplementaire bevraging van 1.000 Belgen, waarbij we te weten wilden komen of ze in het voorbije jaar een osteopaat consulteerden, blijkt dat 64% van de respondenten overweegt om naar een osteopaat te gaan en 48% dit effectief ook al deden, waarvan 20% in 2018.

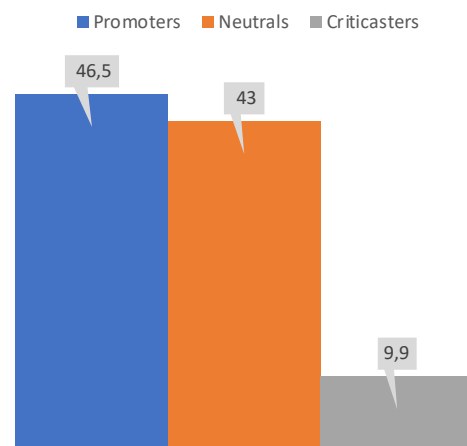
Nog een positieve vaststelling is het feit dat een kleine 22% van het bestaan van osteopathie op de hoogte werd gebracht door de huisarts en dat van

diegenen die reeds een osteopaat consulteerden, 36% dit deed op doorverwijzing van een andere zorgverlener. Deze doorverwijzing komt op de tweede plaats die de respondenten aangeven als belangrijkste reden voor hun consultatie bij een osteopaat na de mond-tot-mondreclame door familie, vrienden of kennissen (44%). Dit is een bevestiging van de indirecte resultaten die we kregen van de osteopaten zelf uit de OPERA studie waarbij de respondenten beweren dat na de 'vorige of huidige patiënten' (94%) en de 'zelfverwijzing patiënt' (93%), de huisarts (50%) en dan de kinesitherapeut (48%) vaak tot zeer vaak naar een osteopaat verwijst. De betere samenwerking met andere zorgberoepen die door 90% van de Belgische osteopaten zo zeer gewenst wordt lijkt hiermee op de goede weg.

'De betere samenwerking met andere zorgberoepen die door 90% van de Belgische osteopaten zo zeer gewenst wordt lijkt op de goede weg.'

Van de Belgen die reeds een osteopaat raadpleegden zou 46,5% osteopathie zeer sterk aanbevelen (cijfer 9 of 10; score 0 = zeker niet aanbevelen, score 10 = zeker wel aanbevelen).

De Net Promoter Score (NPS; formule: $NPS = \text{promoters \%} - \text{criticasters \%}$) is hiermee uitermate positief, namelijk 36,6 (ter vergelijking: onze noorderburen bereiken hier een score van 5).

Figuur 1: Overzicht van de percentages aan promoters (9-10), neutrals (7-8) en criticasters (0-6) (N= 652).

Referenties

1. van Dun P, De drie pijlers van de osteopathie, nog steeds een pijnpunt, *About Osteopathy*, 2017; 1: 19-23.
2. van Dun P, Klinische modellen in de osteopathie: de zoektocht naar een performanter kader, *About Osteopathy*, 2017; 3: 15-16.
3. van Dun P. Het enigma somatische disfunctie, *About Osteopathy*, 2018; 1: 16-19.
4. Hoste R. Reductionisme en holisme in het osteopathisch diagnostisch proces, *About Osteopathy*, 2018; 4:28-31.
5. van Dun P. Holisme in de osteopathie: de kloof overbruggen tussen concept en praktijk, *About Osteopathy*, 2019; 1: 28-33.
6. van Dun P, Het vermarkten van ons beroep: osteopathie - Quo vadis?, *About Osteopathy*, 2017; 2: 19-20.
7. van Dun P, Evidence Informed Osteopathy (EIO): de moeilijke relatie met de praktijk, *About Osteopathy*, 2017; 2: 23-26.
8. van Dun P. Read for you: Causopractie, eerst de oorzaak, *About Osteopathy*, 2018; 2: 34-36.
9. iVOX. Online onderzoek naar de bekendheid en het imago van de osteopathie in België in opdracht van de BVBO, januari - maart 2019.
10. Van Der Veen M., De Kruijk T, Van Den Broek N. Nederlandse Vereniging voor Osteopathie: Een kwantitatief onderzoek over de bekendheid en het imago van osteopathie in Nederland in opdracht van NVO, Ruigrok NetPanel, oktober 2017.
11. Blokland M. NVO wil beeld van het vak bijstellen: Hoe maken we duidelijk dat osteopathie niet vaag is? *De Osteopaat*, 19(1): 4-5.
12. van de Blaak R. 700 vestigingen, 1 gemeenschappelijk verhaal, *De Osteopaat*, 19(1): 20-22.
13. van Dun P. Opinie: 'Belgische osteopaten hebben al lang geleden resoluut de keuze gemaakt voor Evidence Based Medicine', *Knack*, 2019, <https://www.knack.be/nieuws/belgie/belgische-osteopaten-hebben-al-lang-geleden-resoluut-de-keuze-gemaakt-voor-evidence-based-medicine/article-opinion-1453789.html> [geraadpleegd op 30.05.2019].
14. van Dun P, Dobbelaere E. Interview: 'Osteopathie is een natte droom voor een minister van Volksgezondheid', *Knack*, 2019, <https://www.knack.be/nieuws/belgie/osteopathie-is-een-natte-droom-voor-een-minister-van-volksgezondheid/article-normal-1453271.html> [geraadpleegd op 30.05.2019].
15. Pincus T, Vogel S, Savage R, Newman S. Patients' satisfaction with osteopathic and GP management of low back pain in the same surgery. *Complement Ther Med*, 2000; 8: 180-6.
16. Licciardone J., Gamber R., K Cardarelli K. Patient satisfaction and clinical outcomes associated with osteopathic manipulative treatment, *The Journal of the American Osteopathic Association*, January, 2002; Vol. 102, 13-20.
17. Nauwelaers, I.; Sermeus, G. In handen van de osteopaat. *Test gezondheid* nr. 52. Brussel: Verbruikersunie, 2003.
18. Delterne, E.; Sermeus, G. Enquête: alternatieve geneeswijzen. *Test gezondheid* nr. 81. Brussel: Verbruikersunie, 2007.
19. Neale I., Pigott L. General Osteopathic Council: Public Perceptions Study, <http://www.osteopathy.org.uk/news-and-resources/document-library/research-and-surveys/public-perceptions-study-summary-report/> [geraadpleegd op 30.05.2019].
20. Strupait T., Osteopathie in Deutschland: Studienergebnisse der Befragung, *Forsa*, Juni 2018, www.osteopathie.de/forsa_umfrage [geraadpleegd op 30.05.2019].
21. Comité Européen de Normalisation, Norme Européenne: Prestations de soins d'ostéopathie, NBN EN 16686:2015.
22. van Dun P.L.S., Hermans B., Osteopathie: een medische praktijk in de eerste lijn, 2015, Belgische Vereniging voor Osteopathie, erkende Beroepsvereniging van de Belgische Osteopaten (BVBO-UPOB), Brussel.
23. Dornieden R. Exploration of the characteristics of German osteopaths and osteopathic physicians: Survey development and implementation, 2019, University of Bedfordshire, Prof. Doctorate thesis (in preparation)
24. <https://www.zorggr.nl/zorgcategorie/beweegzorg> [geraadpleegd op 30.05.2019].
25. <https://www2.ulb.ac.be/programme/MS-OSTE/index.html> [geraadpleegd op 30.05.2019]